

Po Jugoslaviji

Zakon o shodih in društvih je v načrtu končan, v vladi pa še ne sprejet. Načrt razlikuje dvojne shode: zasebne in javne. Zasebni shodi (doslej zaupni sestanki) so takšni, ki se vršijo v zaprtih prostorih in za katere so bila izdana posebna povabila. Za take shode in sestanke ni potrebna prijava politični oblasti. Javni shodi ali zbori pa so tisti, ki se vršijo v javnih prostorih ali pod milim nebom ter so splošno dostopni. Te shode bo treba prijaviti upravni oblasti prve stopnje (okrajnemu načelstvu), ki potrdi sprejem prijave. To prijavo morajo podpisati vsaj trije sklicatelji, ki morajo biti polnoletni jugoslovanski državljani. V prijavi morajo navesti namen shoda, ne pa tudi govornikov. Javne shode vodi predsedstvo vsaj treh oseb. Dokler ni izvoljeno predsedstvo, vodi zborovanje eden izmed sklicateljev. Zastopnik javne oblasti sme shod razpustiti takrat, ko je prej trikrat opozoril zborovalce, da bo zborovanje razpustil. Kar se tiče ustanavljanja političnih društev, je zakonski načrt na stališču popolne svobode združevanja. Društvo je treba prijaviti oblasti ter prijavi priložiti pravila in sestavo odbora. Zakonski načrt razlikuje politična društva in politične stranke. Prijavo za ustanovitev političnega društva je treba vložiti pri upravni oblasti prve stopnje, za ustanovitev stranke pa pri ministrstvu notranjih del. Kakor za ustanovitev političnega društva je okrajno načelstvo pristojno tudi za njegov razpust, za razpust politične stranke pa je pristojno ministrstvo. Razpust sledi, če društvo ali stranka javno ali tajno proglašajo nasilno spremembo ustave, če rovari proti ozemeljski nedotakljivosti države ali proti njenemu političnemu edinstvu. Med različnimi drugimi določbami zakonskega načrta je tudi ta, da bodo morale v bodoče objavljati vse stranke in vsa politična društva letne obračune svojih denarnih prejemkov in izdatkov.

Socialistična politika v Sloveniji proglašuje za bližnjo bodočnost ta-le načela: delati je treba s polno paro za obnovo socialistične stranke. Ta stranka ostane slej ko prej na marksističnem stališču razrednega boja (sovražnega hujskanja enega stanu proti drugemu, zlasti delojemalcev proti delodajalcem). Dobra in koristna je koncentracija vseh liberalnih in naprednih strank v Sloveniji (dokaz, da prijateljstvo teh čudnih delavskih prijateljev s kapitalistično JNS in sorodnimi skupinami traja naprej). V gotovih primerih je dovoljeno in potrebno sodelovanje z liberalnimi strankami in skupinami (politika

ljudske fronte se bo torej nadaljevala ter prišla do veljave pri raznih volitvah). Naše delovno ljudstvo odločno odklanja ta načela ter bo skrbelo, da bodo socialistični lovei manjmatov pri prihodnjih volitvah ostali brez plena.

Pavovo perje. Marksistični socialisti kaj radi glumijo svobodnjaško politiko, odevajoč se s pavovim perjem. »Delavska politika« je zadeklamirala slavospev »politični in socialni demokrati«. V njenih ustih zveni ta slavospev prav tako prijetno in vabeče, kakor hripavo kričanje iz grla pevca-pava. Socialistični list je tudi izdal nagib tega »ubranega« socialističnega političnega petja. Ta nagib so bodoče volitve, ki jih bodo socialisti »motrili s tega zrelišča«. Naše ljudstvo pa bo imelo pri volitvah svoje »zrelišče«. Ono je namreč zlo naše socialiste za časa JNS diktature v Jugoslaviji ne kot bojovnike za svobodo in demokracijo, marveč kot tihe, včasih tudi javne kompanjone JNS nasilnikov. Kakšno je dejansko zrelišče marksistov — naši socialisti so namreč marksisti — na svobodo in demokracijo, dokazuje uresničenje marksističnega socializma v Rusiji, kjer vlada najhujše suženjstvo poedincev in vsega naroda.

Post brez plesa. Šibeniški list »Katolike« ugotavlja z zadovoljstvom, da v šibeniku poteka postni čas brez plesa. Kaj takega o naših krajih ne bi mogli reči. So nekateri kraji, kjer gotova društva prirejajo rajalne in plesne zabave v postnem času. In so nekateri listi, ki delajo za takšne prepovedane zabave v postnem času reklamo. Naš list je imel za-

Zoper prehlad in glavobol

vzemite 1-2

ASPIRIN

tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-le „Bayer“-jev Aspirin.

Ogl. reg. pod št. br. 37692 od 22. XII. 1939.

lostno dolžnost, da je takšne primere ugotovil. Upamo, da tega ne bo več treba.

KZ zahteva takojšnjo ustanovitev banovine Slovenije

Zadnje nedeljo se je vršil v Celju za vso Slovenijo letni občni zbor Kmečke zveze, katerega so se udeležili zastopniki 330 krajevnih KZ. Zbrani najodličnejši zastopniki slovenskega kmečkega stanu so postavili ob tej priložnosti na čelo letošnjega letnega poročila o delovanju svoje stanovske organizacije zahtevo po takojšnji ustanovitvi banovine Slovenije. Država mora biti tako urejena, da poslovanje ne trpi zaradi pretiranega centralizma in da se počutijo Slovenci, Hrvati in Srbi enakopravni in so na svoji zemlji svoji gospodarji.

Mogočno obiskani občni zbor je otvoril načelnik KZ g. Ivan Brodar. Izrekel je dobrodošlico navzočim odličnim prijateljem kmečkega stanu, slovenskim senatorjem, ter prečital zboru poslano pozdravne brzojavke na-

rodnega voditelja dr. A. Korošca, kmetijskega ministra dr. Čubriloviča in gradbenega ministra dr. Mihe Kreka.

Z največjim navdušenjem je sprejela polna dvorana vdanostno brzojavko kralju in pozdravne brzojavke: knezu namestniku Pavlu, dr. A. Korošču, kmetijskemu ministru ter g. banu dr. Marku Natlačenu.

V svojem govoru je g. načelnik naglasil posledice gospodarskega prevrata v nevtralnih državah, ki jih občuti tudi slovenski kmet. Slovenski kmet upravičeno toži o propadanju svojih gospodarstev, kmečka mladina beži od doma, kjer vidi le delo brez zaslužka. Temu stanju je potrebna nujna pomoč. Brezobrestna daljša posojila se naj dajo kmetovalcem in predvsem po obmejnih ter narodno ogroženih krajih. Dokončati je treba agrarno

S 76 leti je napravil izpit

Med mladimi dijaki znanega italijanskega tehničnega zavoda v Vicenzi je prišel te dni k izpitu vitez Luigi Tiberto, 76 let star gospod. Vedno se je zelo zanimal za radijsko tehniko in da bi svoje znanje v tem področju poglobil, se je bil vpisal za slušatelja omenjenega zavoda. Njegova vnema je dosegla velik uspeh. Izpit je opravil tako sijajno, da so mu podelili diplomu radijskega tehnika z »najvišjim odlikovanjem«.

40 vojakov v družini
Francosko vojno ministrstvo je objavilo, da je smatrati go. François Tournyjevo v Poinçonu za »najbolj patriotsko ženo Francijec. Ga, Tournyjeva ima

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

»Dobro! Daj mi ga pa ceneje!« se je trpko nasmehnila žena.

»Pusti krompir in raje kupi kaj drugega,« ji je prigovarjal Karanzin.

»Ne! Jaz hočem imeti krompir.«

»Če je tako, potem ne bo nič s kupčijo. V skladišču ni niti enega krompirja. Kupi rž namesto krompirja. Otrokom boš skuhalo dobro juho.«

»Vsaj pšenico mi daj!«

»Tovariši, danes vam ne morem dati drugega ko rž. Pšenica je pošla. Sicer pa čemu izbiranje? Rž je prav tako dobra ko pšenica. Še več izda.«

Ljudje so se spogledali. Začeli so mrmrati, nekateri celo glasno vzklikati.

»Niste zadovoljni?« je vprašal Karanzin. »Prav za prav ste bedasti. Glejte, iz ržene moke si lahko spečete lepe, tanke, suhe pogačice, pšenična moka pa je kecmesta (lepljiva).«

»Zakaj nam ne daš kar slame kot živalim?« je ogorčeno vzkliknil Ivan Kutusov. »Saj je najbrž sladka in bi bila kar dobra za rezance.«

8

»Le pomiri se, kmalu boš tudi slamo dobil,« se je posmehoval Karanzin.

»Vse je samo za delavce!« se je zasiljal iz množice ogorčen glas. »Mi kmetje pa nič ne dobimo, čeprav mi pridelujemo žito in krompir! Kje je tu enakost? Ali nismo tudi mi člani sovjetske Rusije?«

Karanzin je čutil, da položaj postaja resen. Nekako se je moral izmotati iz zagate.

»He, tovariš!« je vzkliknil. »Preseli se v mesto in postani delavec! Potem boš tudi ti na boljšem, kakor misliš. Meni bi bilo najljubše, če bi se sploh vsi odselili od tu. Tako bi se rešil nezadovoljstev in godrnjačev.«

»Kako ne bi godrnjali, ko pa ničesar nimaš v tem svojem skladišču.«

»Ničesar?« je vzklikel Karanzin. »V teh zabojih imam nad pet sto ameriških čepic, a teh nihče noče kupiti.«

»Mi hočemo hrano!« so zavpili nekateri.

»Belega kruha!« so dodali drugi.

»Obleke!« se je slišalo od vseh strani.

»Tovariši,« je zavpil Karanzin, »ne jezite se! Raje pokupite te suhe ribe, drugače jih bodo črvi snedli. Kupite jih! Zvečer boste imeli dobro ribjo juho.«

Tako je Karanzin dan za dnem vršil svoj trgovski posel. Kupce je sedaj zabaval, potem spet zmerjal in se nad njimi jezil. Ljudje so dan za dnem prihajali v skladišče in so od dne do dne bolj zagrenjeni odhajali, ker

reformo. Ogromne količine slovenske zemlje so neobdelane, ker so last tujcev. Nad 50.000 novih kmetij bi bilo treba ustvariti za slovensko kmečko mladino. Kmečki stan nujno potrebuje združeno osrednjo blagovno centralo, ki bo mogla povezati vse naše raztresene blagovne zadruge in ustanoviti nove tovrstne zadruge povsod, kjer še ne obstoje, ter čimprej prevzeti naš kmečki trg.

Ob koncu svojega govora je klical predsednik na pomoč oblast, da priskoči na pomoč kmetu, ki je bil ter bo temelj naroda in države.

Zunanje ter notranje politično poročilo je podal g. senator Franc Smodej, kojega izvajanja so bila deležna občega odobravanja.

Sledila so poročila: tajnika, o mladinskem gibanju KZ in o naporih ŽKZ, ki še ni mogla začeti z organiziranim delom.

Po teh poročilih se je razvila živahna razprava, v katero je poseglo več članov.

Na občnem zboru so bile soglasno sprejete važne, na zadeve kmečkega stanu se nanašajoče resolucije, v katerih je izrečena zahteva po zavarovanju kmečke zemlje, kmečkega obznanja in vseh kmečkih koristi.

Letni občni zbor KZ so zaključile volitve in je bil izvoljen soglasno naslednji odbor: načelnik Brodar Janez, Hrastje pri Kranju; prvi podnačelnik Špindler Jože, Sv. Ana v Slov. goricah; drugi podnačelnik Štrcin Janez, Kaplja vas, p. Komenda; tretji podnačelnik Prelog Franc, Zagojčič, p. Sv. Marjeta pri

Ptuju; blagajnik inž. Muri Lambert, Ljubljana; tajnik dr. Voršič Josip, Ljubljana; vodja MKZ Puš Ludovik, Ljubljana; voditeljica ŽKZ Brodar Frančiška, Hrastje pri Kranju.

Številni odborniki so vzeti iz vseh krajev Slovenije. Občni zbor KZ je tudi sklenil, da se bo vršil v spomladi velik kmečki tabor v Slovenski Krajin.

Novice iz domačih krajev

Sneg porušil hišo. V Zg. Zerjavcih v šentlenarskem okraju je teža snega porušila hišo malega posestnika Jakoba Klemenčiča. Domači so ostali na čudežen način nepoškodovani.

Pred šestimi tedni zmrznjenega so sedaj našli. Iz Ormoža smo prejeli naslednje poročilo: Na Lešnici je živel 58 letni gluhonemi in sipošno priljubljeni mizarški pomočnik Franc Trstenjak. Prebival je v mali hiši. Ker mu je svojčas odrezal stroj prste na roki, je dobival mesečno 226 din rente. Ljudje so videli zadnjič Trstenjaka okrog Novega leta. Vsi so bili prepričani, da je kje na delu. Slednjič so sosedje le sneli okno z njegove sobice in videli, da je ležal mizar na tleh pri vratih zmrznjen. Sodna komisija je ugotovila, da je Trstenjak zmrznil pred kakimi šestimi tedni. Pri njem so našli še 300 din.

Zmrznil na potu proti domu. Nedaleč od Cankove v Slov. Krajinu so našli zmrznjenega maljšega moškega. V mrtvem so prepoznali 36 letnega Antona Bokana, sina posestnika iz Skakovcev, ki je šel peš iz Murske Sobote proti domu. Bokan je bil dalje časa

zaposlen v Franciji in je bil na povratku. Med potjo je omagal in zmrznil.

Huda nesreča s terpijolum. Pri Sv. Petru pod Sv. gorami je zvečer delal pri luči, v kateri je radi pomanjkanja petroleja gorela nevarna mešanica terpijol. Po nesreči se je svetilka prevrnila in obenem eksplodirala. Takoj je bil v ognju tajnik občine in vsi predmeti naokrog. Na pomoč prihiteli so pogasili tajnikovo obleko in oteli občinsko hišo pred uničenjem. Tajnik je dobil pri nesreči tako hude opekline po vsem telesu, da so ga koj prepeljali v brežiško bolnišnico.

Nesrečen padee z drevesa. 26 letni dninar Franc Selič iz Rečice pri Laškem je padel pri čiščenju tako nesrečno z drevesa, da si je natrl hrbtenico ter zlomil desno nogo. Seliča so prepeljali v resnem stanju v celjsko bolnišnico.

Železniški premikač smrtno ponesrečil. Na postaji Jesenice je hotel skočiti premikač Maks Smolej, samski in doma iz Kranjske gore, med premikanjem tovornega vlaka k zavoji. Pri skoku mu je soodrsnilo, padel je

Barratt, novi poveljnik angleških zračnih sil na francoskem bojišču. S toplejšim vremenom ga čaka težka naloga

Summer Welles, zastopnik ameriškega zunanjega ministra, se je pripeljal v Italijo kot mirovni posredovalec

General Hugon Oesterman, poveljnik finske južne fronte, na kateri se bijejo zadnje dni naj-srditejši boji

Gustav Krupp, izumitelj in predstavnik največjih nemških tvornic za izdelovanje topov in drugega orožja

za težko zaslužene bone skoraj ničesar niso bili. Družine so stradale in na pol nage hodile okrog...

*

Nataša je kmalu prispela do hiše Alekseja Andrejeva. Šla je preko dvorišča. Za lep se je ustavila pri mlatilnici, ki se je svetila od niklja in bakra. Leseni deli so bili pobarvani z rdečo barvo. Deklica je spet sklenila, da bo prišla k mlačvi. Ko se je nagledala mlatilnice, je zavila proti srednji zgradbi. Po stopnicah je hitela k vratom, odprla jih je in vstopila v prostrano sobo.

Sredi sobe je stala velika miza. Okrog mize so se vrstili stoli. Ob steni sta stali dve postelji, v enem kotu pa dve skrinji. Ob nasprotni steni sta stali dve omari. Na stenah je viselo nekaj slik. V enem izmed pročelnih kotov je tiktakala ura, drugi kot, katerega je prej krasil oltarček Matere božje, je bil prazen.

V sobi sta bila Aleksej in Karina. Sedela je pri oknu in šivala. Ko je zagledala Natašo, je pustila delo, vstala in ji hitela naproti. Razširila je roke, da bi jo objela.

Ko je stala pred deklico, so ji roke omahnile. Začuden je gledala.

»Ljubi Bog! Kaj se je zgodilo?« je s tresočim glasom vprašala. »Nataša, kaj ti je? Tvoj obraz je bled in upadel. Povej, kaj se je zgodilo? Ali je brat umrl?«

»Ne, bratu se ni nič zgodilo!« je odkimala deklica.

»Kaj pa? Govori, govori!« je nestrpnost besedičila

starka. Stopila je k deklici, ji ovila roko okrog pasu in jo privila k sebi.

»O, mati Karina!« je zaječala Nataša. »Zadela nas je največja nesreča, ki je mogoča. Šubin je ubil našega očeta...«

Zahtela je in skrila glavo na starkine prsi.

»Tvojega očeta?« je zaklical Aleksej, ki ni mogel verjeti svojim ušesom.

»Da, zaradi dveh, treh rib, ki jih je nesel domov,« je jokaje odgovorila Nataša.

Karina je nesrečnico božala po glavi in nežno rekla: »Ubog otrok! Ubogi moj otrok! Očeta si izgubila? To je res največja nesreča.«

Nataša je peljala h klopi, ki je stala pri peči. Obe sta sedli. Starka je privila deklico k sebi in je pritisnila svoj obraz k Natašinemu. Deklica je še vedno jokala. Karina jo je pustila pri miru, ker je vedela, da solze najbolj olajšajo bol.

Aleksej je začutil v svojem srcu jezo in gnus. Čutil je, da bi v tem trenutku bil pripravljen zgrabiti Šubina in strsti iz njega grešno dušo.

Aleksej je bil zelo nagle narave in jezljiv. Bil je visoke rasti in suh. Imel je široko glavo, zelo izrazito čelo. Nosil je dolge lase, ki si jih je česal nazaj. Lasje so bili beli ko sneg. Oči so bile zelenkaste in so ležale v globokih jamah. Senčile so jih goste obrvi, ki so bile

med svojimi sinovi, zeti in vnuki nič manj nego 38 vojakov. Zadnji član njene družine, ki je odšel na fronto, je bil neki zet, ki je po rodu Italijan, a se je na brzojavni poziv tašče takoj prijavil za vojno službo. Ko pozovejo naslednji vojni razred, se bo številno vojakov iz njene rodbine zvišalo na 40. Vlada je sklenila, da izroči patriotski ženi posebno odlikovanje.

* S prisego je onemel

V Topolni na Moravskem živi kmet po imenu Franc Gajdošik, ki slovi po okolici zavoljo svoje nenavadne prisega, da si ne bo rezal niti brade niti strigel las in da ne bo nikoli več spregovoril nobene besede. Gajdošik je bil to prisegel, ko se je pred 20 leti vrnil iz vojne in